

> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Ons kenmerk
215/2019 M&V EvS/KvL/mg

RIVM levert robuuste en verantwoorde informatie voor het stikstofvraagstuk

Datum 14 oktober 2019

Het RIVM levert, als kennisinstituut van de overheden, informatie over de omgevingskwaliteit in brede zin en over de effecten daarvan op mens en omgeving: de kwaliteit van lucht, water en bodem. Voor luchtkwaliteit en stikstof doet het RIVM dit al sinds de jaren '90. De resultaten hiervan zijn jaarlijks gedocumenteerd en gerapporteerd, zowel nationaal als internationaal.

Het RIVM geeft op basis van metingen en berekeningen inzicht in de herkomst van bronnen van ammoniak en stikstofdepositie. De basis hiervoor is de Emissieregistratie, waarin al decennialang en in samenwerking met vele partners (CBS, TNO, WUR en andere instituten) gegevens worden verzameld. Die gegevens uit miljoenen bronnen, combineren we met kennis en wetenschappelijke inzichten om te komen tot berekeningen met betrekking tot luchtkwaliteit en stikstof. Dit wordt elk jaar nationaal en internationaal gerapporteerd en wordt jaarlijks internationaal gereviewd.

Actualiteit

De afgelopen maanden is de impact van de stikstofproblematiek voor veel sectoren duidelijk geworden. Met name de agrarische sector stelt daarbij de transparantie van het RIVM en de betrouwbaarheid van onze data ter discussie.

Wij zijn transparant over onze data en meet- en rekenmethoden. Dit is niet nieuw maar hoort bij ons werk. We geven openheid over de onzekerheden die daarbij spelen. Dat doen we graag, via onze website en overige communicatiekanalen. En waar gewenst in een specifieke toelichting.

Positionering

Het RIVM begrijpt de emoties en de belangen die spelen bij verschillende groepen in de samenleving. Het is niet niks als je bedrijf of je gezin de dupe dreigen te worden van (overheids)maatregelen. Maar het RIVM staat hier neutraal in: wij leveren informatie aan anderen, wij stellen geen maatregelen voor en maken geen beleidskeuzes. Wij hebben geen belang bij het leveren van informatie in het voordeel van de ene of andere sector of groepering. Onze meet- en rekenmethoden zijn robuust en verantwoord. Dat vinden wij niet alleen, dat is de mening van internationale experts op dit gebied. Natuurlijk zijn verbeteringen mogelijk, bijvoorbeeld door het uitbreiden van de meetpunten.

De berekeningen van het landelijk beeld en het beeld per sector gaan gepaard met onzekerheden van 30%. Dat zijn in wetenschappelijke modellen heel gebruikelijke onzekerheden. Voor specifieke locaties zijn de onzekerheden groter. Onzekerheden voor het doorrekenen van maatregelen zijn echter klein, omdat het dan gaat om het verschil tussen de huidige situatie en het effect van de maatregelen.

Transparant en betrouwbaar

Data van het RIVM zijn standaard openbaar, tenzij dit om specifieke redenen wordt beperkt. Bijvoorbeeld vanwege privacy of door licenties. De resultaten van de meetnetten voor luchtkwaliteit, stikstof en bodem worden jaarlijks gerapporteerd en gepubliceerd. Specifieke gegevens of ruwe meetdata worden niet altijd actief gepubliceerd, maar zijn inzichtelijk bij het RIVM.

Rapporten en actuele cijfers, kaarten en grafieken en de inhoudelijke verantwoording worden gepubliceerd op de website van het RIVM, in het Compendium voor de leefomgeving (www.clo.nl) en in internationaal gepubliceerde artikelen en rapporten.

De meetdata over stikstof zijn inzichtelijk via rivm.nl/stikstof. Hier zijn de data te vinden van het Meetnet ammoniak in natuurgebieden (MAN) en het Landelijk meetnet luchtkwaliteit (LML). Op deze site staat ook de achtergrondinformatie van de metingen en de modellering.

De reken- en meetmethoden zijn gedocumenteerd in technische rapportages. Alle rapportages, van het RIVM, zijn voor iedereen beschikbaar op de website van het RIVM.

Modellen en methoden worden extern beschikbaar gesteld mits het 'open source'-software is. Ook niet openbare methoden en modellen zijn omschreven in technische achtergrond documenten die op de website staan. Bij specifieke vragen is inzage bij het RIVM mogelijk.

AERIUS, het instrumentarium voor het stikstofbeleid, is als open-source software beschikbaar. Ook het OPS-model dat aan AERIUS ten grondslag ligt, is voor anderen toegankelijk via de website www.aerius.nl. Het RIVM heeft een permanente helpdesk voor gebruikers.

Datum

14 oktober 2019

Ons kenmerk

215/2019 M&V EvS/KvL/ms

Meetmethoden, berekeningen en emissiecijfers zijn gedocumenteerd en wetenschappelijk gevalideerd. Internationale wetenschappers beoordelen in jaarlijkse reviews de emissies en modelberekeningen van het RIVM. Dit vormt een onderdeel van de kwaliteitsborging.

Datum

14 oktober 2019

Ons kenmerk

215/2019 M&V EvS/KvL/ms

Afsluitend

Het RIVM heeft meer dan 30 jaar ervaring op dit gebied, en is een gerespecteerde en gewaardeerde samenwerkingspartner voor andere kennisinstututen in binnen- en buitenland. Daarbij staan wij altijd open voor positief kritische meedenkers, waarmee we onze werkwijzen en producten verder kunnen optimaliseren.